

Id-Destin

Laurence Mizzi

Rafel kien jemmen fid-destin. Għalih ma kinux jeżistu kumbinazzjonijiet. Id-diżgrazzji ma jiġrux minħabba deċiżjonijiet meħuda ħażin, jew ħtija tal-elementi, jew għax ikun ġara xi ħaġa li f'ċirkostanzi normali ma tixgħix. Għalih kull incident, mill-iċken liwja ta' riġel sal-akbar traġedja tal-ajru li taf thallilek mijiet ta' vittmi, hu frott id-destin: għax hekk kien miktub. Kull ġrajja, mill-akbar sal-iżgħar, fil-fehma ta' Rafel, hi bħal dramm li jinħad fuq il-palk vast tal-ħajja għax xi ħadd ikun hasbu minn qabel; kull mossu, kull ċaqliqa, kull daħka u bikja, kull waqgħa, kull ħajja li tintemm isseħħi għax tkun inkibet minn qabel mill-aqwa drammaturgu taż-żminijiet kollha: id-Destin. Rafel mhux biss kien jemmen f'din il-qawwa barranija li kellha setgħa kemm fuq il-bniedem kif ukoll fuq il-ħolqien...iżda wkoll li huwa kien wieħed minn dawk il-ftit magħżuла biex ibassru u jħabbru t-toroq li d-destin ikun għażel.

Meta minn żmien għal żmien kienjisfa milqut minn xi ħaġa bħalma jiġri lil kull maħluq, kien dlonk idur lejn ta' maġenbu u b'leħen li kien jixħed li tħabilhaqq kien jemmen dak li kien qed jgħid kien jistqarr: "Kont naf li ser jiġi hekk!" U billi ħadd ma kien ġo moħħu ħadd ma kien jazzarda jmerih jew jittanta jwaqqagħlu kliemu. Kien hemm uħud li kienu jemmnu u kien hemm oħrajn – il-biċċa l-kbira – li kienu jħalluh jgħix fil-fantasji ta' moħħu.

Dawn il-fantasji kien ilu bihom sa minn żgħoritu. Kien għadu daqsxejn ta' tfajjal meta lil ommu ħabibrilha li ommha, jiġifieri nanntu, ma kienix se ddum ma tmur id-dinja l-oħra. Ommu ftit li xejn tat kasu, daqsxejn ta' tikka

jbassar il-mewt ta' ommha li sa dakinar kienet għadha tħbigħ is-saħħha. Iżda balleċ! Ma laħqitx intemmet is-sena li n-Nanna Mena ma qabdetx it-triq it-twila wara li kienet qalghet daqqa ta' bieb tal-bejt meta telgħet tonxor fi grigalata u t-tisbita kienet hekk b'saħħiha li lix-xwejha gerrbitha t-taraġ kollu u minkejja li ħaduha l-isptar minnufihi mietet ftit jiem wara mingħajr ma reġgħet għiet f'sensiha.

Darb' oħra meta kien ftit akbar kien qal lil shabu li l-knisja tar-raħal ma kellhiex iddum wisq aktar. Lanqas laħaq għadda xahar li t-tempju għažiż li kien ilu wieqaf minn żmien il-Gran Mastri ma ntlaqatx b'bomba mill-kbar li xeħtu l-Ğermaniżi u dak ix-xogħol sabiħ, l-ġħaxxa qta' kull min kien joqgħod hemm, f'inqas minn kemm trodd salib bil-ħatfa nbidel f'borg li jwahħax u taħtu radam inkwatri u artali u għandli, angli u qaddisin u l-opri kollha artistiċi li bihom kien imżejjen dak il-maqdes antik.

Rafel kien jaħlef li ħajtu kienet miżgħuda bi ġrajjet bħal dawn, iżda bħall-profeta tal-Kotba Mqaddsa baqa' mingħajr għarfien minn niesu.

“Kumbinazzjonijiet!”

“Mela dak jista' jbassar il-ġejjeni? Sewwa sew jaf x'hi titla' x-xemx ghada.”

“Il-Profeta Isaija, hej!”

“Ara għandekx ħila tgħidli x'ser jitla' nhar is-Sibt. Kelma ta' raġel li ntik nofshom u magħhom qatra minn dak li jaħraq.”

“Għidli meta se tmut omm il-mara, xbin...”

Rafel kien isorr kollox go fis, iżda kliemhom, għalkemm iweġġa' u jaqta' fil-laħam il-ħaj ma kellu l-inqas l-iċčen effett fuqu. Hu kien żgur, daqskemm kien żgur li jismu Rafel li minn xi mkien kien wiret qawwa barranija li biha kellu l-ħila jara minn qabel xi jkun ġejja d-destin. U għax kien daqshekk żgur minnu nnifsu dawn l-ħħar ġimħat għaddihom maħlkum minn biżże' kbir. Tletin sena qabel, ta' ħmistax-il sena fuq il-bejt tat-turretta tad-dar li qabel kienet t'ommu u wara mewtha għaddiet f'idejh, naqax b'mus dawn il-kelmiet: RAFEL BORG. R.I.P. 1 ta' Jannar 1973. Issa li s-sena 1972 kienet fl-għafja tal-mewt Rafel beda jmaħħa fuq dik il-kitba u t-tbassira kerha li kienet iġġorr magħha. Min-naħa l-waħda beda jgħiġ quddiem għajnejh kemm il-ġrajsa kienet twettqet minn dawk li kien bassar. Min-naħa l-oħra beda jisma' jidwi f'widnejh il-kliem li n-nies bit-tmaqdir u ż-żuffjett kienu jgħidu fuqu u għaliex. Għall-eċċwel darba f'ħajtu beda biex jemmen għajdut in-nies u bħal qabad jaqbel li t-tbassir tiegħu ma kienx għajr kumbinazzjoni, ħwejjeg li wara kollox jiġru lil kull maħluq. “Nieħdu l-waqgħa tal-knisja,” beda jirraġuna waħdu fis-skiet ta' kamartu, “dik il-ħabta tista' tgħid kuljum kienet tintlaqat xi knisja jew xi

palazz jew xi bini ieħor...Ir-raħal tagħna kien qrib l-ajrūport u kuljum kien jisfa maħbut mill-ajrūplani tal-ġħadu. Ma kienitx ħażja barra minn din id-din ja li l-knisja tagħna tintlaqat bħall-oħrajn. Meta tkellim fuqha kien l-agħar xahar tal-gwerra. Aktar milli bassart, kont naħseb, qed nuri l-biża' tiegħi ta' xi ħażja li setghet tiġri. Dik ma kienet tbassira xejn. Sewwa jgħidu n-nies fuqi.” U għal ftit kien irnexxielu jserrah rasu.

Iżda nhar l-aħħar tas-sena, proprju fil-31 ta’ Diċembru l-biża’ reġa’ hakmu b’aktar qawwa minn qabel. Biex żgur ma jagħtix lok dakinhar ingabar kmieni d-dar li ma jmurx ikun imdaħħal f’xi waħda minn dawk il-hafna diżgrazzji li għandhom ħabta jinbu sewwa sew fl-aħħar jum ta’ kull sena. Kienu għadhom l-ġħaxra meta daħħal fis-sodda. Kemm sejkunu twal das-sagħtejn li baqa’! Ipprova jtajjar minn quddiem għajnejh; kien qisu qed jimbotta b’riġlejha l-ilma baħar minn fuq xi roqgħha ramlija, tant jimbotta u tant jerġa’ lura. F’waqt minnhom, biex bħal jagħmel ħila lilu nnifsu beda jgħid b’leħen għoli: “Għalfejn dal-biża’ kollu? Jien ma għandi xejn! Il-ġimgħa l-oħra stess it-tabib rani u qalli, ‘qalbek ġadida’. Mela għalfejn ser noqgħod ninkwieta? Mela n-nies dubbien, jaqgħu u jmutu hekk? Lanqas id-dubbien!” U kif qal hekk ġibed iż-żewġ gvieret u l-liżżej għal fuq rasu u reġa’ ttanta jorqod.

“U jekk dat-tbassir iseħħħ?!”

“U xi jseħħ...Orqod...”

“Norqod? U jekk ma nqumx? Għada l-ewwel tas-sena...”“U ġallik mill-ħmerijiet, Rafel. Ghadek fl-aħjar tiegħek. Orqod ġalli għada tkun tista’ taqṣam ma’ shabek il-ferħ ta’ sena ġidida.”

“Sena ġidida? L-ewwel ta’ Jannar 1973....Irħama fuq qabar....”

“U orqod Rafel...Min waħħallek f’rasek li int xi profeta... ? Alla biss jaf il-jum u l-hin ta’ kull wieħed minna. Mill-bqija ġadd iż-żejjed. Qed tifhem? Hadd!”

“Imma n-nanna? Il-knisja? L-ġħarusa.....? Kif kont naf?”

“Kumbinazzjonijiet. Ċikka.”

“Allura dejjem cikka?”

“Le mhux dejjem...kun sincier...Kemm bassart u ma ġara xejn? Bqajt tiftakar biss dak li seħħ. Dik hi l-verità...Čikka!”

“Le mhux cikka!” U kif qal hekk kixef b’saħħa l-kutri minn fuq rasu. Hares lejn l-arlogg. Kien neqsin għaxra. Kien għad baqa’ sitt mitt sekonda...sitt mitt taħbiha tal-qalb. X’jagħmel? Jilbes u jmur jingħaqad ma’ dawk li fil-ħanut ta’ maġenbu kienu qiegħdin jiċċelebraw it-tmiem tas-sena u jistennew ġerqana l-wasla tal-oħra qalb iċ-ċpar tas-sigaretti u l-gliegħ tal-whiskey u l-birra? Imma b’daqshekk xi jkun solva? It-tinqixa hemm kienet ser tibqa’ fuq it-turretta u

hu kien ikollu jibqa' erbgħa u għoxrin siegħa oħra b'qalbu ttaqtaq...Erbgħa u għoxrin siegħa kienu jidhru twal daqs erbgħa u għoxrin sena.

"Naf x'nagħmel...Ninżel isfel, naqbad martell u skalpell u mmur nobrox is-sena. Inħassarha. U flok ninqered jien tintemmi hi. Tletin sena sħaħ ilha tigri warajja...Imma daqshekk!" U b'qalbu thabbat tar minn fuq is-sodda. Minkejja l-kesħa li kienet nieżla f'dak il-ħin tal-lejl xitwi, Rafel ma qagħadx iħabbel rasu biex ibiddel. Kulma għamel xeħet fuqu incirata, xidd beritta f'rashu u niżel isfel igerfex fil-kaxxa tal-ghoddha. Bl-iskalpell u l-martell f'idu tela' b'kemm kellu saħħha fuq il-bejt. Kien għad jonqos ħames minut għas-sena l-ġdid, is-sena l-miċħuta. Imbagħad bħal maħkum minn saħħha barranija qabad u tela' t-taraġ tat-turretta. Kien ilu ma jirfes hemm fuq is-snini. Qabad mal-ħadida li kienet isservi ta' poggaman u biex żgur ma jitlifx ħin it-taraġ beda jitilgħu tnejn tnejn. Kien ghoddju wasal meta l-ħadida, misjura kif kienet, u taħt il-piż u s-saħħha li beda jagħmel Rafel, inqalghet minn mal-ħajt u l-imsejken, meħhud għal għarrieda, kejjilha minn tulu għal fuq il-bejt ta' taħt. Ghajta li twaħħax, tisbita tal-biż...imbagħad hemda tal-oqbra.

Żewġ minuti wara s-safar tal-vapuri fil-Port ingħaqdu mal-qniepen tal-arloġgi tal-knejjes u tad-djar biex iħabbbru t-twelid ta' sena oħra, sena ġidida, is-sena 1973.